

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 16778
Tarih : 09.02.2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 09/02/2022 16:36
Sayı: E-120.10-
0963065

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'nin çok dilli coğrafyasında anadilinde eğitim, vazgeçilmez bir talep olmaya devam ederken 5, 6, 7 ve 8'inci sınıflarda Yaşayan Diller ve Lehçeler kapsamında verilen seçmeli Kürtçe, Lazca, Çerkesce, Boşnakça vb. diğer dillere ilişkin derslerin fiilen işlevsizleştirildiği kamuoyuna yansımaktadır. Özellikle tercih sürecinin şeffaf bir şekilde işletilmediği, birçok yerde engellemelerin yaşandığı, siyasi atmosfer nedeniyle velilerin Kürtçe başta olmak üzere derslerin seçiminde tedirgin oldukları, gerekli öğretmen ataması ve materyal tedarikinin yapılmadığı belirtilmektedir. Bu nedenle okullarda Kürtçe (Kurmanca, Zazaca) başta olmak üzere seçmeli derslerin tercih ve öğretimi sürecinde yaşanan sorunların ve eksikliklerin tespit edilerek anadilinde eğitim konusunda gerekli adımların atılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci İhtüzüğün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Murat SARISAÇ
Van Milletvekili

GEREKÇE

Anadilinde eğitimin çocukların pedagojik gelişimine önemli oranda katkı sağladığı, öğrencilerin öğrenme yetisini geliştirdiği ve diğer dilleri daha kolay öğrenme becerisini kazandırdığı bilimsel araştırmalarla sabittir. Aksi durumda ise; anadilinde konuşamayan çocukların, güven kaybıyla birlikte zamanla eğitim sürecinden kopabildiği, yaşanan asimilasyonla birlikte kültürel ve kimliksel kayıplar yaşayarak psikolojik sorunlarla karşı karşıya kalabildiği ifade edilmektedir. Buna bağlı olarak biokültürel çeşitliliğin olduğu coğrafyamızda anadilinde eğitim talebi; Kürtler (Kurmanc, Zaza) başta olmak üzere birçok halk için vazgeçilmez bir talep olmaya devam etmektedir. Dolayısıyla anadilinde eğitimin Anayasal güvenceye alınarak gerekli adımların atılması, coğrafi zenginliğimizin korunması noktasında hayati önemdedir.

Bilindiği üzere 2012 – 2013 eğitim ve öğretim döneminde Yaşayan Diller ve Lehçeler dersi kapsamında; Kürtçe (Kurmanca, Zazaca), Lazca, Boşnakça, Çerkesce vb. diller Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) müfredatında yer almıştır. Bu süreçte seçmeli dil derslerinin; okulların 5, 6, 7 ve 8'inci sınıflarında verilmesi öngörülürken ders materyallerinin tedarik edileceği ve Kürtçe öğretmenlerin atanacağı ifade edilmiştir. İktidar yetkilileri ile MEB müsteşarlarının tüm açıklamalarına rağmen seçmeli dil derslerinin işlevsizleştirildiği, zamanla sınıfların açılmadığı ve öğretmenlerin atanmadığı ortaya çıkmıştır. Özellikle okullarda fiziki şartların oluşturulmaması, branş öğretmeni eksikliği, siyasi atmosferin etkisi, bazı okul yöneticilerinin işgüzarlığı, Batı illerinde öğrenci velilerinin fişlenme kaygıları vb. nedenler, Yaşayan Diller ve Lehçeler dersinin işlevsiz kalmasına neden olmuştur.

Seçmeli Kürtçe (Kurmanca + Zazaca) ve Lazca örneklerine bakıldığında, Türkçe dışındaki dillerle ilgili sınırlı bir hakkın nasıl etkisizleştirildiği anlaşılabılır. Seçmeli Kürtçe (Kurmanca + Zazaca) dersler; 2015 – 2016 eğitim ve öğretim döneminde 77 bin 931 ve 2016 – 2017 döneminde 57 bin 656 öğrenci tarafından tercih edilmiştir. Siyasi atmosferin de etkisiyle bu sayı 2017 – 2018 döneminde 19 bin 328'e, 2019 – 2020 döneminde ise 21 bin 592 ile sınırlı kalmıştır. Aynı şekilde okullara gönderilen 5'inci sınıf Kürtçe (Kurmanci + Zazaki) ders kitabı sayısı da 2013 – 2014 döneminde 51 bin 240 adet iken bu sayı 2017 – 2018 döneminde 31 bin 674'ye, 2019 – 2020 döneminde ise 26 bin 361 âdete kadar düşmüştür.

Benzer şekilde Laz Kültür Derneği'nin Yaşayan Diller ve Lehçeler Seçmeli Dersi hakkında hazırladığı rapora göre; 2014 – 2015 döneminde 274 öğrenciyle 7 farklı okulda toplam 14 sınıfta Lazca öğretilirken 2018 – 2019 döneminde 1 okulda, 1 sınıfta 15 kişiye kadar düşmüştür. 2017 – 2018 döneminde ise hiçbir Lazca sınıf açılmazken 2020 – 2021 döneminde 47 öğrenci dersi seçtiği halde herhangi bir sınıf açılmadığı için Lazca dersini alamamıştır. Dolayısıyla sadece seçmeli Kürtçe ve Lazca derslerin seyrine bakıldığında; Türkçe dışındaki dillerle ilgili derslerin işletilmediği, derslerin sembolik boyutta kaldığı anlaşılmaktadır.

Sosyo Politik Saha Araştırmaları Merkezi'nin 15-29 Ocak 2022 tarihinde yaptığı "Yaşayan Diller ve Lehçeler Seçmeli Dersi" araştırmasına katılanların Yüzde 43,4'ü "Talep ettiğimiz halde hiçbir sınıf açılmadı, gerekçe de bildirilmedi", yüzde 27'si "Talep ettiğimiz halde talep sayısı sınırlı denerek hiçbir sınıf açılmadı", yüzde 22,3'ü ise "Talep ettiğimiz halde öğretmen olmadığı gerekçesiyle sınıf açılmadı" cevabını vermiştir. Söz konusu araştırmaya katılanların yüzde 98,7'si anadilinde eğitim istediklerini belirtmişlerdir.

Sonuç itibariyle; Kürtçenin (Kurmancca, Zazaca) büyük oranda konuşulduğu kentlerde sadece 10 öğrenciye ihtiyaç duyulmasına rağmen birçok yerde sınıfların açılmaması paradoksal bir durumdur. Bu nedenle Kürtçe başta olmak üzere Türkçe dışındaki dillerin ėretiminde ve seçmeli derslerin tercih edilmesinde yaşanan sorunların araştırılarak anadilinde eğitimle ilgili çalışmaların yapılması amacıyla gerekli adımların atılması gerekmektedir.

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	Tham
2	SAİT DEDE	HAKKARİ	S. Dede
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	Ölülün
4	KEMAL PEKÖZ	ADANA	Kelle
5	HABİP EKSİK	İĞDIR	Habip
6	OYA ERSOY	İSTANBUL	Oya
7	NURAN İMİR	ŞIRNAK	Nuran
8	ALİCAN ÖNLÜ	TUNCELİ	Acar Önlü
9	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	Hüseyin
10	REMZİYE TOSUN	DİYARBAKIR	Remziye
11	RIDVAN TURAN	MERSİN	Ridvan
12	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	A. Koç
13	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	Ömer
14	MUAZZEZ ORHAN IŞIK	VAN	Muazzes
15	ERDAL AYDEMİR	BİNGÖL	Erdal
16	ZEYNEL ÖZEN	İSTANBUL	Zeynel
17	DİLŞAT CANBAZ KAYA	İSTANBUL	Dilşat
18	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	H. Özgüneş
19	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	Murat
20	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	Ali Kenanoğlu